

Tworzenie biblioteki w modelu klastrowym – doświadczenia ŚBC

REMIGIUSZ LIS

Biblioteka Śląska – Śląska Biblioteka Cyfrowa

Streszczenie

Referat przedstawia rozwiązania organizacyjne biblioteki cyfrowej tworzonej przez kilkadziesiąt instytucji regionu śląskiego. Do istotnych cech organizacyjnych Śląskiej Biblioteki Cyfrowej należy zaliczyć brak centralnej kontroli publikowania, niski stopień formalizacji współpracy, utworzenie systemu technicznego i merytorycznego wsparcia współdziałających instytucji i osób oraz otwartość na włączanie do zasobu publikacji niszowych, prywatnych, a także treści spoza obiegu wydawniczego.

Słowa kluczowe: regionalna biblioteka cyfrowa, digitalizacja, klastery, Śląska Biblioteka Cyfrowa

Wstęp

Stosowanie cyfrowych mediów w bibliotekarstwie otwiera nowe szanse nie tylko w obszarze sprawniejszej prezentacji i dystrybucji treści przechowywanych przez regionalne instytucje, pragnące zaistnieć w szerszym niż dotychczasowy obiegu kulturowym i społecznym. Elastyczność komputerów połączonych sieciami umożliwia także zaaranżowanie takich sposobów współpracy pomiędzy tymi instytucjami w zakresie digitalizacji dorobku kulturowego regionu, które sprzyjają efektywnemu pozyskiwaniu treści wartych globalnej prezentacji.

W rozwijającej się w Polsce sieci bibliotek cyfrowych można wyróżnić szereg modeli tworzenia cyfrowych zasobów. Funkcjonują biblioteki instytucjonalne, opierające się wyłącznie na zasobach „realnej”, konkretnej biblioteki lub własnego środowiska naukowego, niewielkie biblioteki lokalne, prowadzone np. przez biblioteki publiczne oraz cyfrowe biblioteki regionalne, gdzie słowo „regionalne” tożsame jest, przynajmniej deklaratoryjnie, ze znacznym obszarem województwa czy regionu historycznego. Dla powyższych modeli tworzenia zasobów cyfrowych wspólnymi kwestiami są: organizacja stanowisk pozyskiwania zasobu, jego redagowanie oraz utrzymywanie platformy biblioteki cyfrowej. W ostatnim przypadku dodatkową kwestią do rozwiązania staje się także organizacja współpracy wielu geograficznie odległych instytucji, która dodatkowo komplikuje się w sytuacji, gdy bibliotekę cyfrową zamierzają współtworzyć organizacje działające w różnych obszarach kultury i edukacji.

Biblioteka cyfrowa jako organizacja klastrowa

Przedmiotem tej wypowiedzi jest prezentacja regionalnej biblioteki cyfrowej, która ma ambicje gromadzenia i prezentowania dorobku kulturalnego rozległego regionu, zorganizowanej w klastery instytucji i osób prywatnych współpracujących w celu lokalizacji i wyboru treści do publikacji w bibliotece cyfrowej, dokonywanej technicznie z pomocą bibliotekarzy cyfrowych. Przez klastery rozumie się luźną formę organizacji współdziałania wielu instytucji i osób, która wykorzystując formalne

i nieformalne powiązania pomiędzy jego uczestnikami, pomimo ich ewentualnej konkurencji w pewnych obszarach, jest w stanie realizować wspólnie zamierzony cel. Zapewnia to jednocześnie efekt synergii (wzajemnego wzmacniania) działań, dzięki udostępnieniu i współdzieleniu posiadanych możliwości i zasobów.

Okolicznością sprzyjającą funkcjonowaniu klastra jest otwartość i wzajemne wsparcie jego uczestników, dzięki czemu jego skład wzbogaca się o kolejne instytucje, podzielające zamierzone cele. Zasadą działania klastra jest korzyść wynikająca z ułatwionego transferu technologii, wymiany wiedzy, przekazywania nowych kompetencji pomiędzy jego uczestnikami oraz dostęp do dodatkowych usług. Skuteczność klastra opiera się zatem na poszerzeniu ekonomicznej podstawy współdziałania, w drodze udostępnienia każdemu uczestnikowi większych zasobów i środków, niż te, którymi dysponowałby działając samodzielnie, co w efekcie zwielaokrotnia efekt współpracy, w porównaniu z działaniem samodzielnym.

Ilustracją powyższego będzie organizacja Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, która została zaprojektowana i jest realizowana w modelu klastrowym, cechującym się ponadto fraktalną dynamiką, tj. wspólnie niezamierzonym i centralnie niekontrolowanym, lecz pożądanym rozrostem przedsięwzięcia.

Rozproszenie treści

Naturalnym „stanem” treści kulturowych, mogących być potencjalnie przedmiotem digitalizacji i prezentacji w regionalnej bibliotece cyfrowej jest ich geograficzne rozproszenie. Zasoby piśmiennictwa oraz innych obiektów, które mogą stać się przedmiotem zainteresowania bibliotekarzy cyfrowych, pragnących zaprezentować kulturowy dorobek regionu, faktycznie znajdują się w zasobach wielu instytucji kultury i edukacji, takich jak biblioteki publiczne i akademickie, muzea czy archiwa. Treści te można zlokalizować także w instytucjach realizujących inne funkcje niż zachowanie pamięci i świadectwa czasów: urzędach samorządów lokalnych, stowarzyszeniach regionalnych, szkołach czy związkach wyznaniowych. Publikacje promocyjne, kroniki instytucji, materiały samorządowych konferencji, dokumenty działalności stowarzyszeń regionalnych i branżowych czy utwory powstałe w ramach konkursów szkolnych i organizacji samorządowych stanowią ogromny zasób treści, pozostających poza zasięgiem instytucji przechowujących i udostępniających je szerokiej publiczności. Odrębną (ale też trudniejszą) do pozyskania kategorią zasobów są te pozostające we władaniu osób prywatnych, które mimo osobistego charakteru, posiadają częstokroć dużą wartość historyczną i są egzemplarzowo unikalne.

Wraz z rozwojem oprogramowania bibliotek cyfrowych, umożliwiającym, prócz prezentacji zdigitalizowanego piśmiennictwa, także gromadzenie i udostępnianie cyfrowych obiektów dźwiękowych i filmowych, poszerza się zakres treści do pozyskania. Można tu przykładowo wymienić zarówno utwory muzyczne wykonywane przez filharmoników, zespoły folklorystyczne czy lokalne chóry i zespoły amatorskie, jak też filmy dokumentujące wydarzenia kulturalne i artystyczne, rejestrowane przez regionalne instytucje.

Bogactwo potencjalnych treści do publikacji w bibliotece cyfrowej staje się dostrzegalne pod warunkiem przełamania tradycyjnego bibliotekarskiego schematu myślowego, w którym za treści warte gromadzenia, zachowania i prezentacji w bibliotece cyfrowej uznaje się treści „głównego nurtu”, które przeszły drogę recenzji, zwieńczoną wydawniczą publikacją, posiadane we własnych

zbiorach. Wykroczenie poza ten schemat, prócz wzbogacenia zasobu biblioteki cyfrowej o treści wcześniej niedostępne dla szerokiej publiczności, ułatwia także regulację kwestii prawa autorskiego, bowiem posiadaczami praw są instytucje lub osoby, którym często zależy na upublicznieniu, promocji lub upamiętnieniu ich dorobku lub zasobów, chętnie wyrażające zgodę na ucyfrowienie oraz zamieszczenie w bibliotece cyfrowej i do których jest po prostu blisko.

Rozproszenie środków

Jednym ze stałych problemów inicjatyw tworzenia zasobów cyfrowych jest zapewnienie niezbędnych środków finansowych na sprzęt i pracowników. Częstokroć instytucja planująca digitalizację nie podejmuje jej bez uzyskania dodatkowego finansowania na ustanowienie infrastruktury sprzętowej i oddelegowania odpowiednich kadr. Istotnie, pozyskanie środków w ramach jakiegoś projektu, co jest stosunkowo naturalną praktyką w krajach realnie doceniających potrzebę elektronizacji społecznej komunikacji, pozwala na sprawne utworzenie biblioteki cyfrowej. W przypadku braku takich możliwości jedynym rozwiązaniem jest wykorzystanie środków istniejących, już posiadanych przez potencjalnych uczestników zamierzenia.

Faktycznie środki na prowadzenie digitalizacji, takie jak skanery, komputery i łącza internetowe, częstokroć są w posiadaniu ewentualnych partnerów. Niektóre z instytucji posiadają ponadto zasoby cyfrowe, wytworzone w ramach digitalizacji typu „CD do czytelnika” czy też sfinansowane w ramach projektów ochrony zbiorów, bez wcześniejszego zamiaru ich szerszego udostępniania. Podobnie kompetencje przydatne do tworzenia biblioteki cyfrowej, takie jak dość powszechna umiejętność skanowania oraz nieskomplikowanej obróbki graficznej, po ustaleniu ich standardów stanowią dobrą podstawę dla rozpoczęcia programu digitalizacji.

Wszystko to może stanowić potencjalny początkowy kapitał regionalnej biblioteki cyfrowej, pod warunkiem: wskazania możliwości i sposobów użycia posiadanych zasobów sprzętowych, wykorzystania posiadanych cyfrowych treści jako gotowego wkładu instytucji, zorganizowania łatwo dostępnej platformy elektronicznego publikowania w sieci, wsparcia wysiłku potencjalnych uczestników zamierzenia oraz ustalenia i pilnowania granicznych standardów cyfrowego publikowania.

Tworzeniu biblioteki cyfrowej sprzyja także oddolne, rosnące niezależnie od zewnętrznych zachęt, zapotrzebowanie (niekiedy na zasadzie mody) na digitalizację treści przez różnorakie instytucje, a także możliwość zainteresowania tworzeniem zasobów cyfrowych osób prywatnych, które po przysposobieniu mogą stać się cennymi współpracownikami na polu skanowania, typowania, wyszukiwania i dostarczania cyfrowych treści.

Biblioteka cyfrowa = treści + środki + technologia publikowania i komunikacji

Wyżej wymienione uwarunkowania, polegające na rozproszeniu treści będących potencjalnym przedmiotem zainteresowania bibliotekarzy oraz rozproszeniu środków technicznych prowadzenia digitalizacji, są postrzegane zazwyczaj jako słaba strona tworzenia projektów digitalizacyjnych. Łatwiej jest bowiem prowadzić programy scentralizowane, realizowane przez jedną instytucję, w oparciu w własne „wolne” zbiory i zapewnione środki. Sprzymierzeńcem w realizacji modelu klastrowego „z prawie niczego” jest niedroga technologia biblioteki cyfrowej, Nielimitowana licencjami dostępowymi, umożliwiającą zdalne opracowanie i transfer publikacji na platformę serwera. Podobnie utrzymanie w wymaganej spójności rozproszonej struktury biblioteki cyfrowej jest możliwe

dzięki praktycznie bezkosztowym narzędziom komunikacji pomiędzy uczestnikami, takim jak forum internetowe lub powszechnie używane przez redaktorów komunikatory. Operacyjna i sprawna praca takiej organizacji jest więc możliwa dzięki wytworzeniu faktycznej, „poziomej” struktury współpracy pomiędzy jej aktywnymi komórkami, z pominięciem mniej efektywnych dróg instytucjonalnych, przy zachowaniu jawności.

„Struktura” ŚBC

Jednym z istotnych momentów ustanowienia klastra jest przełamanie instytucjonalnych barier i branżowych podziałów pomiędzy jego potencjalnymi uczestnikami. W przypadku ŚBC sposobem uzyskania tego efektu była, po wstępnym opracowaniu pomysłu w Bibliotece Śląskiej, początkowa współpraca zespołu bibliotekarzy Biblioteki Śląskiej i Uniwersytetu Śląskiego (zwane Uczestnikami-Założycielami), która zaowocowała opracowaniem projektu szerokiego, otwartego na innych uczestników *Porozumienia o współtworzeniu ŚBC*.

Centralną platformę sprzętowo-programową utrzymuje koordynator organizacyjny ŚBC – Biblioteka Śląska, która jako instytucja, w aspekcie zasad publikowania, jest zwykłym uczestnikiem porozumienia. Instytucja ta także obsługuje formularz kontaktowy ŚBC, którego wiadomości dotyczące innych uczestników lub całej biblioteki cyfrowej, są przekierowywane lub publikowane na forum ŚBC. Bieżącymi sprawami ŚBC zajmuje się wyłoniony przez Zebranie Uczestników 7-osobowy Zespół Koordynacyjny, złożony obecnie z czterech pracowników bibliotek publicznych i trzech bibliotek akademickich (2 uczelni niepaństwowych) o dość swobodnie przyjętych obowiązkach i różnym stopniu zaangażowania. W ramach ŚBC funkcjonuje również Kolegium Naukowe, formowane z przedstawicieli instytucji naukowych, tworzących bibliotekę cyfrową, którego zadaniem jest doradztwo i opiniowanie w zakresie publikacji treści naukowych, edukacyjnych i dydaktycznych. Zarówno Zespół Koordynacyjny, jak i Kolegium Naukowe, pracują w 3-letnim okresie kadencyjnym. Najwyższą „władzą” ŚBC jest odbywane raz do roku Zebranie Uczestników, które większością głosów przedstawiciele każdej z instytucji uczestniczących rozstrzyga propozycje przekładane przez Uczestników lub Zespół Koordynacyjny.

Istotną sprawą dla dynamiki rozwoju klastra i pozyskiwania nowych uczestników jest jego otwartość i minimalizacja „progu wejścia” do ŚBC. Dlatego zgodnie z treścią *Porozumienia*, jego członkami mogą zostać wszystkie instytucje podzielające ogólny cel współdziałania, jakim jest prezentacja w Internecie kulturowego dziedzictwa regionu historycznego Śląska i obecnego województwa śląskiego w jego dawnej i współczesnej różnorodności, wspieranie działalności dydaktycznej i edukacyjnej oraz publikowanie naukowego dorobku regionu. Przystąpienie do ŚBC jest więc autonomiczną decyzją każdej instytucji, bez względu na stan początkowej gotowości kompetencyjnej do realizacji tak określonego celu. Ze względu na wymogi formalne, rozpoczęcie współpracy pomiędzy instytucjami odbywa się w drodze podpisania papierowej wersji *Porozumienia*, której elektroniczną postać każda instytucja może swobodnie pobrać ze strony głównej ŚBC, jednostronnie podpisać i wysłać w celu uzyskania podpisów Uczestników-Założycieli.

Zasady współpracy i tworzenia zasobów w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej

Zasady współdziałania pomiędzy instytucjami opisane są w *Porozumieniu o współtworzeniu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej* i można je streścić w kilku punktach:

- I. Dla Uczestnika – ŚBC jest nieodpłatną usługą biblioteki cyfrowej.
Sieciowy „transfer” technologii dzięki dostępowi do serwera biblioteki cyfrowej z wykorzystaniem darmowej aplikacji redaktora jest możliwy dzięki nikłej i pomijalnej różnicy kosztów utrzymywania instalacji „dla wielu”, w porównaniu z kosztem instalacji „dla siebie”.
- II. Wszyscy publikują na tych samych zasadach.
Zasada równości wszystkich Uczestników zapewnia możliwość publikowania ograniczoną jedynie własną zdolnością Uczestnika do tworzenia cyfrowego zasobu. Jest istotna w przypadku regionu obciążonego żywymi historycznymi podziałami, a także dla środowiska o mocnym podziale branżowym (bibliotekarze publiczni, akademicy szkół państwowych, niepaństwowych).
- III. Wspólny zasób tworzy wiele rozproszonych ośrodków.
Wraz z uruchamianiem przez ośrodki programów digitalnych zwiększa to różnorodność zasobu i dynamikę jego przyrostu.
- IV. Nie ma centralnej kontroli i selekcji publikacji.
O „ważności” i „wartości” zasobu decydują ci, którym jest on najbliższy. Umożliwia to trafniejszą ocenę tej wartości, przy zapewnieniu rozproszonego, w miejsce centralnego, filtrowania. Każdy z ośrodków publikujących jest autonomiczny.
- V. Łatwo zostać Uczestnikiem ŚBC, łatwo można zrezygnować.
Zasada otwartości biblioteki cyfrowej umożliwia rozrost przedsięwzięcia o tych, którzy podziwiają jego cele i opuszczenia jej przez „martwych” Uczestników. By zostać Uczestnikiem, wystarczy pobrać treść Porozumienia ze strony głównej ŚBC, jednostronnie podpisać i przesłać do podpisu Uczestnikom-Założycielom.
- VI. Cyfrowy zasób jest identyfikowany jako przynależny do Uczestnika.
Zapobiega to destrukcyjnej dla współdziałania anonimowości oraz ma walor promocyjny dla instytucji Uczestników.
- VII. Sposób pozyskiwania, przygotowania zasobu i tempo jego publikowania jest autonomiczną decyzją każdego Uczestnika.
Nie nakłada to niemożliwych do spełnienia przez Uczestników zobowiązań w zakresie technik pozyskiwania zasobu i terminów publikowania. Ograniczeniem są standardy techniczne przygotowania i formatu zasobu, wspólne dla wszystkich Uczestników. Autonomia pozyskiwania treści oznacza także, że Uczestnik samodzielnie decyduje o współpracy z innymi instytucjami lub osobami, pragnącymi z jego pomocą publikować swoje zasoby, zawierając z nimi stosowne umowy (projekty umów dostępne na forum ŚBC), co umożliwia dotarcie do treści niszowych i unikalnych.
- VIII. Każdy Uczestnik rozwiązuje kwestię praw autorskich (stwierdzenie wygaśnięcia lub umowa z autorem, wydawcą).
Jest konsekwencją filtrowania rozproszonego i autonomii.
- IX. Wszyscy zachowują prawa do swojego zasobu.
Opublikowanie na wspólnej platformie nie oznacza tym samym „przekazania” treści jakiejś instytucji, zasób pozostaje w dyspozycji Uczestnika (odpublikowanie, podmiana treści, zmiana opisu, usunięcie).

Wsparcie uczestników ŚBC

Szkolenia

Niewątpliwym kosztem klastra instytucjonalnego jest konieczność organizacji niezbędnego mechanizmu transferu wiedzy, wsparcia i standardów dla jego rozproszonych uczestników. W przypadku ŚBC na początkowym etapie jej tworzenia oparto się na szkoleniach firmowych, którym poddani zostali redaktorzy i informatycy z instytucji Uczestników-Założycieli, tj. Biblioteki Śląskiej i Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego. Dążąc do zamierzonego otwarcia formuły ŚBC na inne insty-

tucje, przeszkoleni redaktorzy ustanowili zespół, którego zadaniem, prócz pracy nad powstającym cyfrowym zasobem, było szkolenie redaktorów nowych uczestników w zakresie skanowania i publikowania za pomocą modułu redaktorskiego. W pierwszym półroczu istnienia ŚBC odbyły się trzy takie szkolenia, obejmujące 47 osób z różnych instytucji. W późniejszym okresie szkolenia były i są kontynuowane w sposób ciągły, w miarę zgłaszanych potrzeb Uczestników, w ramach Społecznej Pracowni Digitalizacji.

Forum ŚBC

Jednocześnie z rozszerzeniem Porozumienia o nowe instytucje, Biblioteka Śląska jako organizator organizacyjny biblioteki cyfrowej utworzyła internetowe forum ŚBC, dostępne dla wszystkich współtwórców i informatyków instytucji uczestniczących. Obecnie na forum zarejestrowało się 153 użytkowników. Najistotniejszą jego częścią jest podforum „Informacje o ŚBC”, gdzie zawarte są informacje dotyczące: instalacji oprogramowania aplikacji redaktora, ustanowienia kont redaktorskich, szkoleń, zasad korzystania ze Społecznej Pracowni Digitalizacji czy uzyskania wsparcia. Zamieszczone są też tam wzory umów z autorami, wydawcami i właścicielami dzieł, a także słownik typów dokumentów oraz interpretacja formatu Dublin Core. Pozostałe podfora pozwalają na dyskusje o planach publikowania, sposobie opracowania zasobu, organizacji i promocji ŚBC, a także wymianę poglądów w kwestiach technicznych i rozrywkowych. Ze względu na brak centralnej kontroli sposobu publikowania i opracowania zasobu, forum ŚBC jest miejscem wzajemnej, „krzyżowej” korekty pracy redaktorów *ex post*.

Społeczna Pracownia Digitalizacji jako element klastra i wsparcie dla jego twórców

W 2007 roku Biblioteka Śląska uzyskała w ramach programu Mecenat 2007 dofinansowanie na utworzenie wielofunkcyjnej pracowni digitalizacyjnej. Założeniem projektu i obecnie jedną z funkcji SPD jest prowadzenie szkoleń dla redaktorów Uczestników. Dzięki wyposażeniu w cztery stanowiska skanujące wraz z oprogramowaniem do obróbki grafiki i serwerem kompresji oraz zatrudnieniu dwóch opiekunów Pracowni, osoby pragnące skorzystać ze szkoleń mogą nauczyć się obsługi aplikacji redaktorskiej, przetwarzania i kompresji plików publikacji. W ciągu roku działalności w SPD przeprowadzono szkolenia dla 25 osób z województwa śląskiego oraz ze Słupska i Kielc. Pracownicy SPD oraz inni redaktorzy udzielają również bieżącej pomocy publikującym uczestnikom za pomocą komunikatorów internetowych.

Pozostałymi funkcjami SPD są:

- umożliwienie publikowania uczestnikom nieposiadającym swojego zaplecza digitalnego lub programowego w drodze udostępnienia stanowisk skanowania lub przetwarzania do postaci publikacyjnej przesłanych siecią skanów,
- obniżenie kosztów digitalizacji dla uczestników ŚBC w drodze zaangażowania wolontariatu (możliwość wykorzystywana przez obecnie przez Bibliotekę Śląską),
- edukacja medialna (seniorzy Uniwersytetu Trzeciego Wieku, prócz skanowania, mają możliwość korzystania w SPD z dostępu do Internetu) i zawodowa osób kształcących się (studenci bibliotekoznawstwa w zakresie technik ochrony zbiorów),
- profesjonalna digitalizacja i przetwarzanie zasobu przez etatowych pracowników SPD.

Wielotorowość i „sieciowość” funkcji sprawia, że w zależności od zapotrzebowania, można balansować rodzajami prac SPD, zapewniając jej stałe wykorzystanie.

Jedną z form współpracy w obrębie klastra jest włączanie do dzieła współtworzenia biblioteki cyfrowej osób prywatnych na zasadzie wolontariatu. Zapewnia to lokalne, społeczne umocowanie biblioteki cyfrowej, realizację postulatu podnoszenia medialnych kompetencji społecznych, zapobieganie e-wyłączeniu oraz istotnie obniża koszty wytwarzania zasobów cyfrowych. W ciągu roku funkcjonowania SPD wytworzyła siłami wolontariatu 924 publikacji o statystycznej wielkości 76 skanów każda. Stanowi to blisko 10% zasobu publikacji całej ŚBC, funkcjonującej od sierpnia 2006 roku i 19% publikacji umieszczonych w ŚBC, w okresie istnienia SPD. Warunkiem powodzenia takiego rozwiązania jest utrzymanie stałego zespołu wolontariuszy oraz akceptacja wypracowanego przez nich sposobu pracy, polegającego na wolniejszym, lecz bardzo pieczołowitym tworzeniu zasobów, najlepiej zakończonym publikacją w bibliotece cyfrowej w tej samej sesji.

Słabe i mocne strony architektury klastrowej

Do mocnych stron rozwiązania klastrowego można zaliczyć:

- większą różnorodność treści i „fraktalny” rozwój przedsięwzięcia; dzięki rozproszeniu uczestników, potrafią oni dotrzeć do treści i władających nimi osób, co nie udało się jednej instytucji,
- wzmaganie kooperatywnej konkurencji – w związku z jednakowymi uprawnieniami do tworzenia treści w obrębie platformy, można się pozytywnie wyróżniać jedynie poprzez tworzenie interesującego zasobu,
- luźne zasady współpracy i autonomia pozwala na udział wielu instytucji, które mimo zbliżonych celów, przy braku wspólnej platformy, nigdy do tej pory nie współpracowały,
- usieciowienie instytucji i osób prywatnych, tj. wykształcenie rodzaju integrującej „sieciowej świadomości” wspólnego przedsięwzięcia, przy zachowaniu podmiotowości uczestników,
- ze względu na nierestryktywną formę i treść *Porozumienia*, ciągła stymulacja społecznego kapitału, tj. wzajemnego społecznego zaufania pomiędzy współdziałającymi osobami i instytucjami,
- możliwość wykorzystania nawet symbolicznej przynależności do dużej biblioteki cyfrowej, jako dobrego uzasadnienia przy występowaniu o środki do organizatora lub funduszy zewnętrznych,
- walory edukacyjne współpracy nad wspólnym zasobem cyfrowym, zarówno w zakresie podnoszenia kompetencji pracowników ośrodków, które do tej pory nie tworzyły zasobów cyfrowych, jak i w zakresie nabywania nawyku branżowego współdziałania i wzajemnego kształcenia bibliotekarzy różnych instytucji i specjalności,
- przyrost tempa publikacji – przy założeniu coraz szybszego przenikania technik digitalnych do uczestników, poprawy ich infrastruktury oraz efektywniejszego wykorzystywania wspólnych praktyk i sposobów docierania i pozyskiwania zasobów.

Słabe strony rozwiązania klastrowego to:

- obecnie duża dysproporcja publikowania pomiędzy instytucjami, związana z zastanym potencjałem technicznym i kadrowym, tradycjami digitalizacji oraz z podejściem instytucji do publikowania w bibliotece cyfrowej,
- długotrwały proces uruchamiania digitalizacji w poszczególnych instytucjach, ze względu na konieczność ustanowienia stanowiska digitalnego, przeszkolenia pracownika, etc.
- uzależnienie zdolności do partycypacji w przedsięwzięciu, ze względu na jego niskobudżetowy charakter i klastrowy charakter, od zdolności poszczególnych instytucji do samoorganizacji w tym zakresie.

- traktowanie przynależności do biblioteki cyfrowej jedynie jako sposobu na doraźne promocyjne zaistnienie instytucji lub inwestycję na dalszą przyszłość, przejawiające się nikłą, bądź zerową ilością publikacji,
- konieczność uważniejszego monitorowania jakości publikacji tworzonych przez różne ośrodki, niż w przypadku tworzenia zasobu przez jedną instytucję o wypracowanych reżimach digitalizacji i opracowania zasobu,
- trudniejsza korekta błędów ze względu na nieciągły charakter digitalizacji w publikujących ośrodkach i ujawnienie różnych „szkół” opracowania zasobu,
- ze względu na otwartość inicjatywy, konieczność ciągłego szkolenia przedstawicieli nowych instytucji, często od podstaw, bez gwarancji, że przełoży się to na ilość publikacji.
- trudności ze zrozumieniem tej formy organizacji (pytania do „centrali”: „Czy możemy opublikować dzieło ...?”).